

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชน

ธุรกิจผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลในระดับชุมชนนั้นมีความสำคัญต่อการบริโภคของประชาชนทั่วไป และเป็นปัจจัยสำคัญให้กับธุรกิจอีกหลายประเภท ทั้งยังเป็นธุรกิจที่สร้างผลดีต่อสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนอาชีพให้กับชุมชนในระดับท้องถิ่นอีกด้วย ดังนั้น การจะส่งเสริมธุรกิจนี้จำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการผลิตไบโอดีเซลระดับชุมชนอย่างครอบคลุม โดยศึกษาจากปัจจัยที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจนี้ กล่าวคือ ต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มกันของธุรกิจระดับชุมชนอย่างเหมาะสม และนอกจากทุนด้านภูมิปัญญาของคนในชุมชนแล้วกฎหมายที่สนับสนุนทุนด้านการเงินถือเป็นกฎหมายที่ควรศึกษาถึงในฐานะที่เป็นปัจจัยในการพัฒนาธุรกิจในระดับชุมชนนั้น ๆ ตลอดจนต้องศึกษากฎหมายของประเทศมาเลเซีย ซึ่งเกี่ยวกับการผลิตวัตถุดิบในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล นั่นคือ พืชพลังงาน ซึ่งได้แก่ ปาล์มน้ำมัน น้ำมันมะพร้าว สบู่ดำ และน้ำมันพืชและสัตว์ที่ใช้แล้ว เป็นต้น รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลเพื่อคุณภาพและมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของคนในประเทศตามหลักการผลิตในระดับนานาชาติ จนนำไปสู่การศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐและนโยบายของรัฐที่สามารถสนับสนุนธุรกิจนี้ได้เหมาะสมที่สุด โดยมีเป้าหมายหลักคือ การพัฒนาธุรกิจระดับชุมชน เพื่อสร้างรากฐานการผลิตที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงอาจสรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชนของประเทศไทยได้ดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชน ของประเทศไทย

การรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนเพื่อประกอบธุรกิจใด ๆ ในลักษณะธุรกิจชุมชน นั้น รัฐได้ให้การสนับสนุนไว้ตามกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้แก่

1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

เนื่องจากการรวมกลุ่มกันของชุมชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ดังนั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงได้บัญญัติเพื่อรองรับชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลชุมชน ดังนี้

1.1.1 เสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มาตรา 43 บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งมีข้อยกเว้นเพียงกรณีเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน

1.1.2 สิทธิในการรวมกลุ่มกันเป็นชุมชน

ตามมาตรา 66 บัญญัติให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

1.1.3 สิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชน

กล่าวคือ กฎหมายมุ่งให้คนในชุมชนร่วมกับรัฐในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนนั้น เพื่อการดำรงชีพ ตามมาตรา 67 โดยบัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุง รักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนิน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ และสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสีย ก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว . . .”

1.1.4 การสนับสนุนแนวนโยบายด้านพลังงานของรัฐ

ตามมาตรา 86 รัฐจำเป็นต้องสนับสนุนด้านพลังงานผ่านนโยบายของรัฐ ซึ่งกฎหมายกำหนดหน้าที่ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านต่าง ๆ โดยจัดให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อการนี้ จัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และให้มีสถาบันการศึกษาและพัฒนา จัดให้มีการใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสม รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และสนับสนุนให้ประชาชนใช้หลักด้านวิทยาศาสตร์ในการดำรงชีวิต

(2) ส่งเสริมการประดิษฐ์หรือการค้นคิดเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษา และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์จาก ผลงานทดแทนซึ่งได้จากธรรมชาติและเป็นคุณต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

1.2 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

พระราชบัญญัตินี้มีหลักการและเหตุผล คือการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง และโดยที่เศรษฐกิจชุมชน ในปัจจุบันจำนวนหนึ่งยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้าทั้งในระดับ ภายในประเทศและระหว่างประเทศ สมควรให้มีการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญา ท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการ จัดการ และ การพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน อันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน ให้มีความเข้มแข็งพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้า ในอนาคตไม่ว่าในระดับใด รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ไปสู่การเป็นผู้ประกอบ กิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป¹ ซึ่งเป็นทางออกให้กับชุมชนที่จะประกอบธุรกิจ ระดับชุมชน แต่ไม่ต้องการที่จะรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์หรือจดทะเบียนในรูปแบบ บริษัท เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เพียงพอ ซึ่งความต้องการใช้น้ำมัน ดีเซลเพื่อการเกษตรกรรมในชุมชนนั้นมีปริมาณสูงกว่าน้ำมันประเภทอื่นเนื่องจาก เครื่องยนต์ที่ใช้ในการเกษตรกรรมนั้น ล้วนใช้น้ำมันดีเซลทั้งหมด การรวมตัวกันใน รูปแบบวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตน้ำมันไบโอดีเซลชุมชนเพื่อใช้ทดแทนน้ำมันดีเซลจึง เป็นประโยชน์กับคนในชุมชนส่วนใหญ่อย่างมาก โดยมีสาระสำคัญของกฎหมาย ดังนี้

¹หมายเหตุ: เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้, พระราชบัญญัติ ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

1.2.1 นิยามคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” และ “เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน”

กฎหมายฉบับนี้นิยามคำว่า “วิสาหกิจชุมชน” ไว้ตามมาตรา 3 ซึ่งหมายถึง “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรืออื่น ๆ ที่ดำเนินการโดย คณะกรรมการที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการ พึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน” ดังนั้น จากนิยามดังกล่าว เมื่อ ธุรกิจผลิต ไป โอดีเซลระดับชุมชนเป็นธุรกิจระดับชุมชนเพื่อการใช้บริโภคกันเองภายใน ชุมชน และพึ่งพากันระหว่างชุมชนแล้ว จึงควรเป็นธุรกิจที่เข้าข่ายจัดตั้งเป็นวิสาหกิจ ชุมชนเพื่อการผลิต ไป โอดีเซล ได้ และเมื่อมีวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวจำนวนมากก็สามารถ รวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งในรูปแบบของ “เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” ซึ่ง หมายถึง “คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่าง ใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย”

1.2.2 รายการของคำขอจดทะเบียนและผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน

ทั้งนี้ กฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้กำหนดรายการของคำขอจด ทะเบียนไว้ตาม มาตรา 7 ดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อและที่ตั้งของวิสาหกิจชุมชน
- 2) ชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชน
- 3) ชื่อและที่อยู่ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน
- 4) กิจการที่วิสาหกิจชุมชนมีความประสงค์จะดำเนินการ

เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนก็คือ ธุรกิจชุมชนประเภทหนึ่งจึงจำเป็นต้องมี ผู้มีอำนาจทำการแทนเพื่อทำนิติกรรมรวมถึงการบริหารงานต่าง ๆ แทนวิสาหกิจชุมชน ดังเช่น กรรมการในบริษัท หรือกรรมการดำเนินการในสหกรณ์ใด ๆ แต่พระราชบัญญัติ นี้มิได้กำหนดนิยามหรือคุณสมบัติของผู้ทำการแทนดังกล่าวไว้ แต่กำหนดในรายการ คำขอจดทะเบียนให้ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้มีอำนาจทำการแทนวิสาหกิจชุมชนไว้เท่านั้น เพื่อการติดตามและตรวจสอบผู้มีอำนาจทำการแทนของวิสาหกิจชุมชน โดยทั่วไปที่มีอยู่ ในปัจจุบันเท่านั้น

1.2.3 องค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายบัญญัติให้มีหน่วยงานที่จะให้การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานที่อยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นั่นคือ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน และคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการทั้งสองประเภท ดังนี้

1) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

มาตรา 12 บัญญัติให้ประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรี

มอบหมายเป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน

สิบสามคน ได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง-การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมการส่งออก อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม อธิบดีกรมสรรพากร ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้อำนวยการธนาคารออมสิน

(3) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน จำนวนสิบคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่ง ได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรแต่งตั้งผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรหนึ่งคนเป็น

ผู้ช่วยเลขานุการ และให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน
อีกหนึ่งคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

2) คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

มาตรา 20 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดทุก
จังหวัด ดังต่อไปนี้

(1) ในกรุงเทพมหานคร ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน
กรุงเทพมหานครประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือรองผู้ว่าราชการ-
กรุงเทพมหานครที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัด-
กรุงเทพมหานคร ผู้แทนกรมการพัฒนาชุมชน ผู้แทนกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
ผู้แทนกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนธนาคารออมสิน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวนหกคนซึ่ง
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการ
วิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความ
เชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และ
ด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน ในกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ และเกษตร
จังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

(2) ในจังหวัดอื่น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด
ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัด
มอบหมาย เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด พัฒนาการ
จังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด พาณิชย์จังหวัด อุตสาหกรรม
จังหวัด ผู้แทนกรมสรรพากรที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทน
ธนาคารออมสินที่มีสาขาตั้งอยู่ในจังหวัดนั้นหนึ่งคน ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจำนวน
หกคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำเนินกิจการ
วิสาหกิจชุมชน

ในจังหวัดนั้นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและ อุตสาหกรรมหนึ่งคน ในจังหวัดนั้น เป็นกรรมการ และเกษตรจังหวัด เป็นกรรมการและ เลขาธิการ

1.2.4 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและ คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

กฎหมายฉบับนี้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนไว้ตามมาตรา 13 ดังต่อไปนี้

- 1) เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการและ แผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน
 - 2) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ
 - 3) ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจ ชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - 4) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการ วิสาหกิจชุมชน
 - 5) สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงาน กิจการวิสาหกิจชุมชน
 - 6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- และสำหรับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน จังหวัดบัญญัติไว้ตามมาตรา 21 ได้แก่

- 1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และ แผนการพัฒนาและส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน ในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

2) ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

3) ให้การส่งเสริมและช่วยเหลือในการขอจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญาอื่น หรือการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของกิจการวิสาหกิจ ชุมชนในกรุงเทพมหานครหรือในจังหวัด แล้วแต่กรณี

4) พิจารณาหรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 4

5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การดำเนินการตาม 2) 3) หรือ 4) ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย มาตรการ หรือแผนการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่คณะกรรมการกำหนดหรือเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

1.2.5 การแต่งตั้งกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด

การกำกับดูแลวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศนั้นกฎหมายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่จะเป็นศูนย์กลางในการวางนโยบายเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของประเทศไทยตามมาตรา 12 และให้มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับภูมิภาคที่จะประสานงาน และให้ความช่วยเหลือวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ตามมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนฯ โดยบทบัญญัติทั้งสองได้กำหนดให้ผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการฯ ต้องมาจากบุคคลในวิสาหกิจชุมชนคือกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเงินและการบริหาร ตามมาตรา 12 (3) และ (4) ตามลำดับ โดยผู้แทนวิสาหกิจชุมชนนั้นให้สรรหาจากผู้ดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และกรณีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้

คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในด้านการบริหารธุรกิจหนึ่งคน ด้านการเงินหนึ่งคน และด้านการค้าและอุตสาหกรรมหนึ่งคน

สำหรับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัด มีการกำหนดไว้ใกล้เคียงกันเพื่อพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนตาม มาตรา 13 และ มาตรา 21 ตามลำดับ กล่าวคือ อำนาจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุน หรือให้คำแนะนำแก่วิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ทั้งยังมีอำนาจสนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานกิจการวิสาหกิจชุมชน

1.2.6 การจัดการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

ในการประกอบธุรกิจระดับชุมชน โดยเฉพาะธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลชุมชนซึ่งมีลักษณะธุรกิจที่ซับซ้อนกว่าธุรกิจชุมชนโดยทั่วไป ทำให้คนในชุมชนมีปัจจัยหลายประการที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจได้อย่างราบรื่น ซึ่งตามทฤษฎีบริการสาธารณะและประโยชน์สาธารณะ เมื่อภาครัฐจำเป็นต้องเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชน จึงต้องมีกฎหมายให้อำนาจในการดำเนินการไว้ ซึ่งหนึ่งในนั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548

โดยมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 บัญญัติหน้าที่ของคณะกรรมการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชนระดับปฐมภูมิในการประกอบกิจการแบบครบวงจร รวมถึงการให้ความรู้และการสนับสนุนในการจัดตั้ง การร่วมมือซึ่งกันและกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำวัตถุดิบ ทรัพยากร หรือภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการให้ความรู้เกี่ยวกับขบวนการผลิตและการบริหาร

จัดการธุรกิจทุกด้าน ไม่ว่าจะการบริหารบุคคล การบัญชี การจัดหาทุน หรือการตลาด ทั้งนี้ เพื่อให้กิจการวิสาหกิจชุมชนในระดับปฐมภูมิจึงมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้

ทั้งยังมีมาตรา 30 รับรองเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนดังกล่าว โดยให้คณะกรรมการพิจารณาดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุน มาตรการที่คณะกรรมการจัดให้มีขึ้นตามมาตรา 26 และมาตรา 27 และการส่งเสริมหรือ การสนับสนุนตามมาตรา 28 และมาตรา 29
- 2) ให้การส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน ในการประกอบการ
- 3) จัดให้มีการฝึกอบรมหรือการถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเป็นไปตามความต้องการของกิจการวิสาหกิจชุมชน เช่น การฝึกอบรมด้านการจัดการ การบัญชี ภาษีอากร หรือการถ่ายทอดความรู้หรือเทคโนโลยีด้านการผลิตหรือการตลาด
- 4) เสนอแนะให้มีการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับใด ๆ ที่เป็น อุปสรรคต่อการดำเนินงานหรือการส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน
- 5) ดำเนินการในเรื่องอื่นใดที่คณะกรรมการเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อ การส่งเสริมกิจการวิสาหกิจชุมชน

ดังนั้น จากบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าวแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจ ชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจึงไม่มีบัญญัติไว้โดยเฉพาะ แต่ กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ตามมาตรา 30 (2) ให้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุน หรือประสานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนแก่กิจการวิสาหกิจชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับเงินทุน ในการ ประกอบการ และยังบัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประสานนโยบายกองทุน ตามมาตรา 31 (3) ให้เสนอแนะต่อกองทุนที่เกี่ยวข้องหรือคณะกรรมการเกี่ยวกับแนว ทางการดำเนินงานหรือ การแก้ไขปัญหาเงินทุนในการสนับสนุนกิจการวิสาหกิจชุมชน จึงอาจสรุปได้ว่าแหล่งเงินทุนตามกฎหมายอื่นเป็นแหล่งเงินทุนหลักของวิสาหกิจชุมชน

1.3 พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547

เมื่อวิสาหกิจชุมชนสามารถรับการส่งเสริมจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ จึงควรพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับกองทุนดังกล่าวได้แก่ พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบเช่นเดียวกับนิติบุคคล เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้² โดยยึดหลักการส่งเสริมให้คนในชุมชนพึ่งพาตนเอง กำหนดอนาคตและจัดการบริหารกันเองภายในชุมชนตามภูมิปัญญาและทุนทางสังคมของตนเองในการเรียนรู้ สร้างความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรหมู่บ้าน รวมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมืองอันเป็นเศรษฐกิจระดับรากฐานของประเทศ จึงจัดตั้งกองทุนนี้ขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนแก่กองทุนหมู่บ้านเป็นกลไกให้ประชาชนนำไปใช้พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้หมู่บ้านและชุมชน โดยมีสาระสำคัญตามกฎหมายฉบับนี้ ดังนี้

1.3.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กทบ” เพื่อควบคุมและกำกับดูแลกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศตามมาตรา 16 และได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ตามมาตรา 19 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่เป็นสาระสำคัญ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจระดับชุมชน ดังนี้

²สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, **ต้องจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นนิติบุคคล** [Online], available URL:

<http://www.villagefund.or.th/pageconfig/viewcontent/viewcontent1.asp?pageid=469&directory=2040&contents=607,2552> (มีนาคม, 7).

- 1) มาตรา 19 (1) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารจัดการ
กองทุน
- 2) มาตรา 19 (3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับ
เงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 3) มาตรา 19 (5) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือวิธีการ และ
เงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน
- 4) มาตรา 19 (6) ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือก คุณสมบัติ ลักษณะ
ต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้าน รวมทั้งการบริหารงานและการประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1.3.2 เงื่อนไขจำนวนเงินกู้

เนื่องจากมาตรา 19 ของพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2547 บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไว้ โดยมาตรา 19 (5) บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ สามารถออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงื่อนไขในการขอเงินกู้จากการกองทุนหมู่บ้านฯ นั้นจะปรากฏอยู่ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 โดยถือว่าเป็นอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ นั่นคือ การพิจารณาเงินกู้ยืมให้แก่สมาชิก หรือกองทุนหมู่บ้านอื่น ปรากฏตามหมวด 6 เรื่องการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านของระเบียบฉบับนี้ โดยกำหนดไว้ตั้งแต่ข้อ 36 ถึง ข้อ 45 ซึ่งเงื่อนไขการอนุมัติจำนวนเงินกู้ อยู่ในข้อ 37 กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีอำนาจอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท หากกรรมการกองทุนหมู่บ้านเห็นควรอนุมัติเงินกู้เกินกว่า 20,000 บาท ให้เรียกประชุมสมาชิกเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด แต่ต้องไม่เกิน 50,000 บาท

1.3.3 เงื่อนไขอัตราดอกเบี้ย

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนฯ กำหนดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ไว้ในข้อ 40 ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก

1.3.4 เงื่อนไขหลักประกัน

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนฯ กำหนดเกี่ยวกับหลักประกันการขอกู้ไว้ในข้อ 39 ให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินได้ตามระเบียบนี้ หรือข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน

1.3.5 เงื่อนไขระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนฯ กำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ไว้ในข้อ 41 ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน พิจารณาตามความเหมาะสมของสัญญา เงินกู้แต่ละราย แต่ไม่เกินระยะเวลา 1 ปี แต่ภายหลังระเบียบฉบับนี้ถูกแก้ไขในฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2552 โดยเปลี่ยนแปลงเฉพาะเงินกู้ที่ได้จากการจัดสรรและเงินสมทบจากสำนักงานตามข้อ 41 (1) ให้ผู้กู้หรือผู้ยืมชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

1.3.6 การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านฯ

เนื่องจากมาตรา 19 ของพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2547 บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไว้ โดยมาตรา 19 (5) บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ สามารถออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงื่อนไขในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านฯ นั้นจะปรากฏอยู่ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ดังนี้

1) การเริ่มต้นของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

ระเบียบฉบับนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ในการเริ่มจัดตั้งกองทุนฯ ซึ่งเทียบเคียงได้กับผู้เริ่มก่อการของบริษัทนั่นเอง โดยมาตรา 5 ได้บัญญัติว่า “ในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกชื่อว่า “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนชุมชนเมือง” แล้วแต่กรณี โดยให้คณะผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านยื่นขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

กองทุนหมู่บ้านที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ . . .”

2) องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อ 19 บัญญัติให้กองทุนหมู่บ้านแต่ละกองทุน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งมาจากสมาชิกโดยการคัดเลือกกันเองจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ระเบียบว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ออกระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน ตามมติของที่ประชุมสมาชิก (เว้นแต่การเลือกในครั้งแรก) โดยให้คำนึงถึงหลักศาสนา วัฒนธรรม และจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง และระเบียบฯ นี้ได้กำหนดคุณสมบัติและคุณสมบัติต้องห้ามของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฯ ไว้ตาม ข้อ 20 ดังนี้

(1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

(2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ หรือบรรลุนิติภาวะโดยการสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(3) เป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติบกพร่องในศีลธรรมอันดีมีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(4) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถหรือบุคคลล้มละลาย

(5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อทรัพย์สิน เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ หรือบุกรุก

(7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

(8) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามข้อ 23 (3) และ (4)

3) การประชุมและการออกเสียงในที่ประชุม

การประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตาม ข้อ 25 กำหนดให้ต้องมีกรรมการมาประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม และพรรคสามบัญญัติเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการกองทุนหมู่บ้านคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

สำหรับการออกเสียงของสมาชิกในที่ประชุม ซึ่งอาจเป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี หรือการประชุมวิสามัญก็ได้ ตามข้อ 35 พรรคแรก บัญญัติให้สมาชิกคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

1.4 พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

ในการประกอบธุรกิจชุมชนนั้น ที่ดินถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นปัจจัยเพื่อการผลิตวัตถุดิบ ส่วนประกอบและผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของธุรกิจระดับชุมชน และปัจจุบันคนในชุมชนนั้นยังขาดที่ดินเพื่อการเพาะปลูกอยู่มาก ซึ่ง

กฎหมายในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนปัจจัยด้านที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมก็คือ พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 ซึ่งมีเนื้อหาที่สมควรศึกษา ดังนี้

1.4.1 ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน

ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 30 บัญญัติให้ผู้มีสิทธิได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดิน มี 3 ประเภท คือ

1) เกษตรกร หมายถึง

(1) ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักได้แก่ ผู้ที่เป็นเกษตรกรอยู่แล้วตามความเป็นจริงและใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมิใช่อาชีพอื่น และเป็นผู้ไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองหรือของบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ

(2) ผู้ประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ได้แก่ ผู้ที่ยังไม่เป็นเกษตรกร แต่ประสงค์จะเป็นเกษตรกร และมาขอรับการจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมบุคคลประเภทนี้

บุคคลดังกล่าวต้องไม่มีอาชีพอันมีรายได้ประจำเพียงพอแก่การยังชีพอยู่แล้วไม่มีที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นของตนเองและประสงค์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เกษตรกรจะได้รับการจัดที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามขนาดจำนวนที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (คปจ.) เห็นสมควร แต่ทั้งนี้เนื้อที่ทั้งหมดเมื่อรวมกับที่เกษตรมีอยู่เดิมแล้วต้องไม่เกิน 50 ไร่ สำหรับการประกอบเกษตรกรรมโดยทั่วไป (ยกเว้นถือครองที่ดินก่อนปี 2524) อาจได้รับไม่เกิน 100 ไร่ ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงสัตว์ใหญ่ได้รับที่ดินไม่เกิน 100 ไร่

2) สถาบันเกษตรกร หมายถึง

กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และชุมชนสหกรณ์การเกษตร ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ซึ่งจะได้รับการจัดที่ดินตามขนาดเนื้อที่ที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เห็นสมควรให้โดยคำนึงถึงประเภทและลักษณะการดำเนินงานของสถาบันเกษตรกรรมนั้น ๆ

3) ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องโดยการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับที่ดินที่ได้รับการปฏิรูปเพื่อการเกษตรกรรมได้รับการจัดที่ดินเพื่อเป็นการสนับสนุนการเกษตรกรรมอีกทางหนึ่ง

1.4.2 คำนิยามคำว่า “ผู้ประกอบกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม”

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรออกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เรื่องกำหนดกิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา 30 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2532 กำหนดนิยามกิจการดังกล่าวไว้ ดังนี้

“1) กิจการอื่นที่เป็นการสนับสนุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.1) กิจการทางวิชาการเกษตร การสาธิต การทดลองเพื่อประโยชน์ทางการเกษตร

1.2) กิจการที่ส่งเสริมหรือประกันราคาพืชผลการเกษตร หรือลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

1.3) กิจการที่เป็นข้อตกลงร่วมกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ในการดำเนินการผลิต

1.4) กิจการที่เป็นการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม และปัจจัยการผลิตตลอดจนการผลิต การจำหน่ายและการตลาดให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

2) กิจการที่เป็นการเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หมายถึง กิจการแปรรูปผลิตผลเกษตรกรรม ซึ่งใช้ผลผลิตทางการเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นหลัก”

ทั้งนี้ จะได้รับการจัดที่ดินตามขนาดที่คณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (คปก.) เห็นสมควรซึ่งต้องไม่เกิน 50 ไร่ ผู้ใดประสงค์จะขอรับการจัดที่ดินเพื่อใช้สำหรับกิจการที่เป็นการสนับสนุน หรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดิน ให้ยื่น

คำขอรับอนุญาตที่สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดแห่งท้องที่ที่ประสงค์จะประกอบกิจการนั้น

1.4.3 การได้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน

แม้ว่าตามกฎหมายนี้จะใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับการได้สิทธิทำกินในที่ดินปฏิรูปว่า “กรรมสิทธิ์” แต่แท้ที่จริงแล้วกฎหมายเพียงต้องการมุ่งให้ชุมชนที่ได้รับสิทธิทำกินมีที่ดินประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงปากท้องเป็นสิ่งสำคัญ มิได้มุ่งหมายให้ซื้อขายสิทธิกัน จึงได้กำหนดวิธีการได้สิทธิทำกินดังกล่าวไว้ 2 วิธีการ ดังนี้

1) วิธีการปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน

การปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน หมายถึง การนำที่ดินที่เจ้าของที่ดิน มีความประสงค์จะขายที่ดินหรือไม่ได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกินกว่าสิทธิที่กฎหมายปฏิรูปที่ดินกำหนดให้ถือครองได้ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จะดำเนินการจัดซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดินเอกชนดังกล่าว ซึ่งถือครองที่ดิน โดยมีหนังสือสำคัญตามประมวลกฎหมายที่ดิน คือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3, น.ส. 3 ก) หรือโฉนดที่ดินมาจัดสรรให้เกษตรกรผู้เช่าที่ดิน หรือผู้ไร่ที่ทำกินได้เช่า หรือเช่าซื้อจาก ส.ป.ก. ต่อไป

แม้กฎหมายได้ให้อำนาจเวนคืนที่ดิน โดยให้นำเอากฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้โดยอนุโลม แต่จนถึงปัจจุบันนี้ ส.ป.ก. ยังมีได้ใช้มาตรการเวนคืนที่ดิน เพราะมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติของหน่วยงานบางประการ

2) วิธีการปฏิรูปที่ดินในที่ของรัฐ

การปฏิรูปที่ดินในที่ของรัฐ หมายถึง การที่ ส.ป.ก. นำที่ดินของรัฐประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตป่าไม้ถาวรที่เสื่อมโทรม ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนเลิกใช้ร่วมกัน ที่ราชพัสดุ ที่กระทรวงการคลังให้ความยินยอมแล้ว ที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินจำแนกออกจากเขตป่าไม้ถาวร นำมาจัดให้เกษตรกรเช่า เช่าซื้อ เข้าทำประโยชน์ หรือจัดให้โดยมีค่าชดเชย

1.5 ประกาศกรมธุรกิจพลังงาน เรื่องกำหนดลักษณะและคุณภาพไบโอดีเซล สำหรับเครื่องยนต์การเกษตร (ไบโอดีเซลชุมชน) พ.ศ. 2549

มาตรการที่กฎหมายใช้ควบคุมการผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลนั้น กระทรวงพลังงานใช้อำนาจผ่านกรมธุรกิจพลังงานเพื่อควบคุมลักษณะและมาตรฐานการผลิต โดยบัญญัติประกาศกรมธุรกิจพลังงาน เรื่องกำหนดลักษณะและคุณภาพไบโอดีเซลสำหรับเครื่องยนต์การเกษตร (ไบโอดีเซลชุมชน) พ.ศ. 2549 ขึ้นมา มีสาระสำคัญที่ควรศึกษาดังนี้

1.5.1 มาตรฐานที่กำหนดสำหรับไบโอดีเซลชุมชน

ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดมาตรฐานในคุณภาพของไบโอดีเซลชุมชนไว้ท้ายประกาศฯ รวมทั้งสิ้น 13 รายการ ได้แก่ ความหนาแน่น ความหนืด จุดวาบไฟ กำมะถัน จำนวนซีเทน เถ้าซัลเฟต น้ำและตะกอน การกัดกร่อนแผ่นทองแดง ค่าความเป็นกรด กลิเซอรินอิสระ กริเซอรินทั้งหมด สี และสารแต่งเติม โดยรายละเอียดของมาตรฐานต่าง ๆ นั้น ปรากฏตามตารางในภาคผนวก ข

1.5.2 การตรวจสอบมาตรฐานของกรมธุรกิจพลังงาน

ข้อ 8 (3)³ ของประกาศฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเก็บตัวอย่างไว้เพื่อจัดส่งให้ตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของกรมธุรกิจพลังงานด้วยวิธีการสุ่มตรวจภายหลังจากการตรวจสอบครั้งแรก เพื่อการออกหนังสือรับรองซึ่งมีอายุหนังสือ 3 ปี และในทางปฏิบัติจากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่กรมธุรกิจพลังงาน ทราบว่าการตรวจสอบโดยไม่มีค่าใช้จ่ายนั้นมีเพียงการตรวจสอบในครั้งแรกเพื่อขอหนังสือรับรองจากกรมธุรกิจพลังงานเท่านั้น การตรวจสอบหลังจากนั้นผู้ประกอบธุรกิจต้อง

³ข้อ 8 “ผู้ค้าน้ำมันที่ได้รับความเห็นชอบให้จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายไบโอดีเซลสำหรับเครื่องยนต์การเกษตร (ไบโอดีเซลชุมชน) ตามข้อ 7 ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้ . . . (3) จัดเก็บตัวอย่างจำหน่ายไบโอดีเซลสำหรับเครื่องยนต์การเกษตร (ไบโอดีเซลชุมชน) เพื่อส่งมอบให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบลักษณะและคุณภาพตามความจำเป็น เป็นครั้งคราวตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ . . .”

รับภาระค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบมาตรฐานน้ำมันไบโอดีเซลชุมชนเอง โดยมีได้ กำหนดระยะเวลาการตรวจสอบไว้

1.6 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชนของประเทศไทย

เนื่องจากธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชนเป็นธุรกิจที่มีขั้นตอนการผลิต และลักษณะการประกอบธุรกิจที่แตกต่างจากธุรกิจชุมชนทั่วไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐในบางส่วนตามที่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ จึงทำให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ซึ่งนอกจากกฎหมายที่กล่าวมาแล้วนั้นยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกดังนี้

1.6.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายปาล์ม น้ำมันแห่งชาติ พ.ศ. 2551

เดิมประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมดูแลการผลิตวัตถุดิบซึ่งใช้ในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล จนกระทั่งปัจจุบันในสมัย นายสมักร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ได้มีมติเห็นชอบร่างกฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการนโยบายปาล์ม น้ำมันแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2551 (มติคณะรัฐมนตรี วันพุธ ที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2551) คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายปาล์ม น้ำมันแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ซึ่งระเบียบฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การกำหนดนโยบายและแผนการบริหารและพัฒนาปาล์มน้ำมันที่เป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานระหว่างส่วนราชการและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานบังเกิดผลในทางปฏิบัติโดยมีสาระสำคัญคือ ระเบียบนี้กำหนดตามข้อ 4 ให้มีคณะกรรมการนโยบายปาล์ม น้ำมันแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กนป.” และให้ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Thailand Oil Palm Board” ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เป็นรองประธานกรรมการ กรรมการ โดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวง-

การคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงพลังงาน

โดยกำหนดอำนาจและหน้าที่ไว้ตามข้อ 7 ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณาเพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ
- 2) กำหนดมาตรการและพื้นที่ส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน โดยอย่างน้อยต้องให้เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ และกำหนดมาตรการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายตาม (1)
- 3) ส่งเสริมอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันครบวงจร และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลผลิตจากอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและของเหลือใช้จากปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา การวิจัย และการพัฒนาปาล์ม น้ำมันอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม
- 5) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านปาล์ม น้ำมัน อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์ม
- 6) แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงาน หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้ อำนาจและหน้าที่โดยหลักของกนป. นั้น เป็นอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับแผนนโยบายและการพัฒนาวัตถุดิบชนิดเดียวคือ ปาล์ม น้ำมัน เท่านั้น โดยนับแต่ปี พ.ศ. 2551 ยังไม่มีบทบัญญัติใดเพิ่มเติมจากการบังคับใช้ระเบียบฯฉบับนี้ เพื่อแผนการบริหารและพัฒนาปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

1.6.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553

ระเบียบฯ นี้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดหลักการออกโฉนดชุมชน คือ “โดยที่สมควรจัดให้ประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนมีสิทธิได้รับหนังสืออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐตาม

นโยบาย โฉนดชุมชนของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการกลางทำหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐเจ้าของที่ดิน ชุมชน และประชาชน เพื่อดำเนินการขออนุญาตให้เป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการตามระเบียบนี้กำหนดอันจะเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแล รักษา และใช้ประโยชน์จากที่ดินของรัฐ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน”

ทั้งนี้ ระเบียบฯนี้ให้นิยามที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

“โฉนดชุมชน” หมายความว่า หนังสืออนุญาตให้ชุมชนร่วมกันบริหารจัดการ การครอบครองและใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐเพื่อสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์ในที่ดินของชุมชน ซึ่งชุมชนมีหน้าที่ต้องดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยกฎหมายและระเบียบนี้

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อการจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการวางระบบบริหารจัดการ และการแสดงเจตนาแทนกลุ่มได้ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

1.6.3 ประกาศคณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชนว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงาน โฉนดชุมชน พ.ศ. 2553

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 7 (2) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 คณะกรรมการประสานงานเพื่อจัดให้มีโฉนดชุมชน จึงให้ออกประกาศนี้ไว้เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินงาน โฉนด-ชุมชน ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) หลักเกณฑ์การขอโฉนดชุมชน ระบุไว้ตามข้อ 3 “การดำเนินงานประสานงานของคณะกรรมการเพื่อดำเนินงาน โฉนดชุมชนแก่ชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ต้องเป็นที่ดินของรัฐซึ่งชุมชนได้เข้าครอบครองมาไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันที่ระเบียบสำนัก-

นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ใช้บังคับ และที่ดินของรัฐนั้นสามารถอนุญาตให้ชุมชนเข้าใช้ประโยชน์ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้”

2) คุณสมบัติของชุมชนที่จะมาขอโฉนดชุมชน ระบุไว้ตามข้อ 4 ดังนี้
“ข้อ 4 ชุมชนที่สามารถยื่นคำขอเพื่อดำเนินงานโฉนดชุมชน จะต้องมีความสมบัติดังต่อไปนี้

(1) มีการรวมตัวกันเป็นชุมชนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสามปีก่อนวันที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 ใช้บังคับ

(2) มีคณะกรรมการชุมชนคณะหนึ่งกระทำการแทนในนามของชุมชน จำนวนอย่างน้อยเจ็ดคน ประธานและกรรมการชุมชนจะต้องมีความสมบัติดังต่อไปนี้

(2.1) มีสัญชาติไทย เว้นแต่กรณีที่เป็นตัวแทนของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม

(2.2) บรรลุนิติภาวะ

(2.3) มีภูมิลำเนาหรือที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกินในชุมชน ไม่น้อยกว่า 3 ปี ก่อนวันยื่นคำขอ

(2.4) ไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(2.5) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(2.6) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(2.7) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออกหรือให้ออกจากราชการ

หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(3) เป็นชุมชนที่ได้เข้าครอบครองที่ดินของรัฐเป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ดินทำกินในลักษณะที่ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐ นั้น

(4) เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดินอย่างเป็นระบบโดยมีกฎระเบียบที่ชัดเจน หรือมีหลักฐานการดำเนินงานของชุมชน ไม่น้อยกว่า 3 ปี ชุมชนใดรวมตัวกันเป็นสมาคม สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือเป็นชุมชนตามกฎหมายอื่นหากมีคณะกรรมการที่มีความสมบัติที่ไม่ขัดหรือแย้งกับความในข้อ 4 (2)

สามารถยื่นคำขอเพื่อดำเนินงาน โฉนดชุมชนได้ และให้ถือว่าคณะกรรมการสมาคมสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือชุมชนตามกฎหมายอื่นเป็นคณะกรรมการชุมชนตามวรรคหนึ่ง

3) ระยะเวลาถือครองโฉนดชุมชน ระบุไว้ตามข้อ 8 วรรคสอง ของประกาศฯ ซึ่งกำหนดให้โฉนดชุมชนที่ออกให้แก่ชุมชนแต่ละครั้งให้เป็นไปตามระยะเวลาที่ชุมชนได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐจากหน่วยงานของรัฐ นั้นหมายความว่า หน่วยงานรัฐต่าง ๆ สามารถกำหนดระยะเวลาการถือครองโฉนดชุมชนได้ตามแต่ละหน่วยงานจะกำหนดระยะเวลา

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจผลิตน้ำมัน

ไบโอดีเซลและการประกอบธุรกิจ

ระดับชุมชนของต่างประเทศ

หลายประเทศมีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมธุรกิจชุมชนและการส่งเสริมด้านพลังงานทดแทนจนเป็นที่มาของกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลระดับชุมชน ซึ่งควรค่าแก่การศึกษาเพื่อนำมาเทียบเคียงกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย ดังนี้

2.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศในแถบยุโรปที่มีความก้าวหน้าด้านการพัฒนาพลังงานเชื้อเพลิงในลำดับต้น ๆ ของโลก เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความเจริญด้านอุตสาหกรรมอย่างมาก ดังนั้น ความจำเป็นที่จะต้องพึ่งพาน้ำมันเชื้อเพลิงจึงมีแนวโน้มที่สูงขึ้น ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีจึงสนใจพัฒนาน้ำมันเชื้อเพลิงพลังงานทดแทน โดยเฉพาะน้ำมัน ไบโอดีเซลซึ่งใช้ทดแทนน้ำมันดีเซลปิโตรเลียมอันจำเป็นมากกับการขับเคลื่อนธุรกิจระดับอุตสาหกรรม จึงเหมาะสมที่จะศึกษากฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเพื่อนำมาปรับใช้กับธุรกิจ

ผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลระดับชุมชนของประเทศไทย โดยมีเนื้อหาของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1.1 ธนาคารสหกรณ์กลางในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ธนาคารกลางของสหกรณ์ในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หรือ DG Bank (Germany Co-operative Bank) ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินชั้นสูงของขบวนการสหกรณ์เยอรมนี DG Bank มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินธุรกิจขบวนการสหกรณ์เยอรมนี⁴ ซึ่งมีได้มุ่งเพียงแต่แสวงหาผลกำไรเหมือนสถาบันการเงินทั่วไป จึงเหมาะสมที่จะศึกษาเพื่อสนับสนุนแหล่งเงินทุนของวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตน้ำมัน ไบโอดีเซลชุมชน โดยทั้งนี้กฎหมายที่ใช้ในการดำเนินงานของ DG Bank ที่สำคัญมีอยู่ 2 ฉบับได้แก่

1) Statues of the Deutsche Genossenschaftsbank

เป็นกฎหมายที่กำหนดสาระสำคัญของการดำเนินการของธนาคารสหกรณ์กลาง หรือ Deutsche Genossenschaftsbank (DG Bank) ได้รับการแก้ไขเมื่อ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 ประกาศใน Federal Gazette No. 147 ลงวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2536 ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักตามข้อ 1 ของกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่

- (1) เพื่อส่งเสริมสหกรณ์และธนาคารสหกรณ์ในระดับท้องถิ่น
- (2) เป็นสถาบันกลางรับภาระหน้าที่จัดการสภาพคล่อง
- (3) ตรวจสอบและควบคุมการใช้จ่ายเงิน
- (4) ดำเนินธุรกิจ ได้อย่างธนาคารทั่วไป
- (5) ดำเนินธุรกิจตามวัตถุประสงค์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- (6) ให้กู้เงินได้ตามหลักเกณฑ์

⁴ศิริชัย สาครรัตนกุล, “รูปแบบสถาบันทางการเงินของสหกรณ์อ้อมทรัพย์สินที่เหมาะสมในอนาคต: กรณีธนาคารสหกรณ์เยอรมนี,” เอกสารการประชุมคณะกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ ประชุมครั้งที่ 1/2539, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 17 พฤษภาคม 2539.

(7) เข้าไปมีส่วนได้เสียโดยการได้รับความยินยอมจากที่ประชุมใหญ่ ด้วยเสียง 3 ใน 4 ของผู้ถือหุ้นที่เข้าร่วมประชุม

ส่วนสาระสำคัญอีกประการหนึ่งคือการบริหารของกรรมการบริหาร (Managing Directors) ตามข้อ 6 บัญญัติให้ประธานของ Supervisory Board จะมาจากการเลือกตั้งโดยวิธีใช้บัตรลงคะแนนตามรายชื่อที่เสนอมาของสหกรณ์ต่าง ๆ และ Supervisory Board นี้มีอำนาจตั้งข้อบังคับขึ้นเองเหมือนอย่างกรณีบริษัท โดยอาศัยอำนาจตามข้อ 7 รวมทั้ง ข้อ 8 กำหนดการเรียกประชุมปกติอย่างน้อยหนึ่งครั้งทุก ๆ หกเดือน ซึ่งในกรณีเร่งด่วนก็สามารถเรียกประชุมผ่าน โทรเลข เทลลิกซ์ โทรสาร และ โทรศัพท์ก็ได้ ซึ่งองค์ประชุมอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกครึ่งหนึ่ง สมาชิกที่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมอาจมอบหมายให้บุคคลอื่นเข้าประชุมและออกเสียงลงคะแนนก็ได้ด้วยการทำเป็นหนังสือ ทั้งนี้การลงมติให้ถือเสียงข้างมาเป็นเกณฑ์ หากเสียงเท่ากันให้ประธานเป็นผู้ชี้ขาด ทั้งนี้ในกรณีการตรวจสอบบัญชีของธนาคารสหกรณ์กลางนั้น ข้อ 11 ได้บัญญัติให้ Supervisory Board เป็นผู้ตัดสินใจในเรื่องของผู้ตรวจสอบบัญชีด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายฉบับนี้จะเป็นกฎหมายที่กำหนดในส่วนของการกำหนดวัตถุประสงค์ และการบริหารงานของธนาคารสหกรณ์กลางของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นหลัก เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการกำกับดูแลด้านการเงินให้กับสหกรณ์ทั่วประเทศ โดยเฉพาะ

2) Law Concerning the Deutsche Genossenschaftsbank

กฎหมายฉบับนี้ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2518 โดยประกาศใน Federal Law Gazette Ip. 3171 seq. ซึ่งเป็นกฎหมายอีกฉบับที่บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารสหกรณ์กลางของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) กำหนดให้รูปแบบของธนาคารเป็นบริษัทตามกฎหมายมหาชน และมีฐานะเป็นธนาคารกลางให้การส่งเสริมระบบสหกรณ์ทั้งหมดรวมทั้งมีส่วนในการ

ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่อยู่อาศัยไม่ได้มุ่งหากำไร โดยธนาคารสามารถจัดตั้งสาขาได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ตามมาตรา 1

(2) ธนาคารดำเนินธุรกิจอย่างธนาคารทั่วไป ทั้งทางตรงและทางอ้อมภายในขอบวัตถุประสงค์ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายนี้ รวมถึงการได้มาซึ่งเงินลงทุนธนาคารสามารถที่จะออกพันธบัตรประเภท Uncovered Bonds ได้ถึง 15 เท่าของทุนเรือนหุ้น และออกพันธบัตรประเภท Covered Bonds ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 2

(3) การจำหน่ายเงินสำรองพิเศษ ตามมาตรา 4 บัญญัติให้เงินที่สำรองไว้เป็นกรณีพิเศษนั้น เพื่อใช้ในการกู้ยืม ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ การตลาดของสินค้า การเกษตร ส่งเสริมการสหกรณ์ เกษตรกร เครื่องมือกลกรรม

(4) โครงสร้างองค์การ บัญญัติไว้ตามมาตรา 5 แยกเป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ Board of Managing Directors, Supervisory Board และ General Meeting

(5) การออกเสียงในการประชุมสามัญประจำปี มาตรา 8 ได้กำหนดให้ผู้ถือหุ้นของธนาคารซึ่งได้ชำระแล้วจำนวน 5,000 DM ถือเป็น 1 คะแนนเสียง โดยมติของที่ประชุมใหญ่อาศัยเสียงข้างมาก เว้นแต่ที่กฎหมายกำหนดไว้

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ เห็นได้ชัดว่าประเทศเยอรมนีนั้นให้ความสำคัญกับธุรกิจระดับชุมชนในรูปแบบสหกรณ์ นั้นหมายความว่าประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมิได้มุ่งเน้นสนับสนุนเพียงด้านอุตสาหกรรมเท่านั้น หากแต่ยังหันมาสนับสนุนด้านการเกษตรด้วย โดยอาจกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์กับบริษัทเอกชน ซึ่งสำหรับธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลในระดับชุมชนแล้วถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญด้านการบริหารแหล่งเงินทุนของธุรกิจระดับชุมชนเป็นอย่างมาก

2.1.2 กฎหมายการจัดสรรพื้นที่เพาะปลูกพืชพลังงานทดแทนของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้สังเกตเห็นปัญหาด้านการจัดสรรที่ดินเพื่อการปลูกพืชพลังงานทดแทนมานานนับทศวรรษ โดยได้มีกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องคือ

1) Blair House Agreement

Blair House Agreement เป็นข้อตกลงที่ทำขึ้นระหว่างยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1992 เพื่อกำหนดปริมาณการผลิตเมล็ดพืชที่ให้น้ำมันในยุโรป เพื่อให้ความตึงเครียดทางการค้าระหว่างประเทศแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกาน้อยลงและเป็นปัจจัยให้มีการนำเรื่องสินค้าการเกษตรมาเจรจาในการประชุม GATT ที่อูรุกวัยในปี ค.ศ. 1986 เนื่องจากก่อนหน้านี้ในการประชุม GATT จะไม่ครอบคลุมสินค้าการเกษตรเพราะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งทั่วโลกได้ตระหนักเห็นความสำคัญ สำหรับประเทศไทยก็เมื่อมีวิกฤติข้าวแพงในปี ค.ศ. 2008 ความเป็นมาของ Blair House Agreement⁵ คือ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1962 สหรัฐอเมริกาได้ทำการโน้มน้าวให้สินค้าอาหารสัตว์ที่นำเข้าในยุโรปไม่ต้องจ่ายภาษี ทำให้ยุโรปหันมาทำปศุสัตว์มากขึ้น โดยอาศัยปัจจัยจากอาหารสัตว์นำเข้าโดยเฉพาะข้าวโพคและถั่วเหลือง ซึ่งในขณะนั้นยุโรปต้องพึ่งการนำเข้าอาหารสัตว์อย่างมาก หากหยุดการนำเข้าอาหารสัตว์จะส่งผลให้สัตว์ในยุโรปตายถึงครึ่งหนึ่งในเวลาสามสัปดาห์

ในช่วงปี ค.ศ. 1980-1990 ในการเจรจา GATT มีการกล่าวถึงสินค้าการเกษตรหลายประเด็นเนื่องจากในขณะนั้นประเทศในแถบยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้ส่งออกผลผลิตส่วนเกินจากการบริโภครภายในประเทศในราคาต่ำมากในลักษณะทุ่มตลาด (Dumping) ซึ่งกระทบต่อประเทศที่ทำการเกษตรอย่างมาก เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ไทย ฟีจี อินโดนีเซีย ชิลี ฮังการี บราซิล ออสเตรเลีย ส่งผลให้ราคาผลผลิตการเกษตรทั่วโลกตกต่ำลง

ในการเจรจา GATT ที่อูรุกวัยประเด็นด้านสินค้าเกษตร คือ ต้องการให้ยกเลิกความช่วยเหลือและการสนับสนุนทางการเงินในทุกประเทศ โดยมีแรงผลักดันจาก The Cairns Group แต่ประเทศในแถบยุโรปคัดค้านข้อเสนอนี้เพราะต้องการเก็บภาษีอาหารสัตว์ที่มีใช้ธัญพืชแลกเปลี่ยนกับการที่เปิดตลาดธัญพืชของประเทศใน

⁵European Union Law, **Blair House Agreement** [Online], available URL: [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11957E113:EN:HTML, 2011 \(April, 22\).](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11957E113:EN:HTML, 2011 (April, 22).)

แถบยุโรป การเจรจาครั้งนี้คาดว่าจะสำเร็จในปี ค.ศ. 1990 แต่ได้ยืดเยื้อตั้งแต่ปี ค.ศ. 1986 จนถึงปี ค.ศ. 1991 ซึ่งด้วยแรงกดดันภายในยุโรปทำให้เกิด McSharry Plan ขึ้น โดยมีสาระสำคัญคือ ให้การสนับสนุนราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศด้วยการจ่ายเงิน โดยตรงให้เกษตรกรแทนซึ่งเป็นรูปแบบที่เริ่มทำในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามต้องมีการลดปริมาณพื้นที่ที่ทำการผลิตลง แต่ประเทศในแถบยุโรปไม่ประสงค์ที่จะลดการสนับสนุนการส่งออกของประเทศตน จึงมีข้อตกลงระหว่างกันขึ้น

โดยสาระสำคัญของ Blair House Agreement คือ การกำหนดปริมาณการผลิตพืชให้น้ำมันสำหรับการบริโภคด้านอาหารคือ 5 ล้านเฮกเตอร์ และสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม คือ 1 ล้านตัน และจำกัดบริเวณปลูกเมล็ดเรพ (Rapeseed-พืชให้น้ำมันที่ติดต่อสุขภาพมากกว่าน้ำมันมะกอก ปลูกมากในบาวาเรีย ดอกสีเหลืองสวย), ถั่วเหลือง (ปลูกได้ในฝรั่งเศสที่อยู่ในดินแดนอาหรับ ตุรกี และยุโรปตะวันออก) และดอกทานตะวัน ซึ่งรวมใช้จำนวนเนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 5.128 ล้านเฮกเตอร์สำหรับประเทศในแถบยุโรปซึ่งมีประเทศสมาชิก 12 ประเทศ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดสรรที่ดินเพื่อปลูกพืชให้น้ำมันของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องออกตามมา

2) Council Regulation (EEC) No. 1765/92 of 30 June 1992

Establishing a Support System for Producers of Certain Arable Crops

เป็นกฎหมายตามบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับพืชให้น้ำมัน (Memorandum of Understanding on Oil Seeds) ซึ่งตามข้อ 1 ของบันทึกดังกล่าว กำหนดว่า ให้ประชาคมยุโรปออกกฎหมายสำหรับการผลิตเมล็ดเรพ, เมล็ด Colza, เมล็ดดอกทานตะวัน และถั่วเหลือง โดยบัญญัติไว้ใน Council Regulation (EEC) No 1765/92 of 30 June 1992 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับระบบการสนับสนุนการผลิตพืชที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกในปัจจุบัน อันรวมถึงพืชให้น้ำมันหรือเมล็ดน้ำมัน (Oil Seed) ด้วย ทั้งนี้ บทบัญญัตินี้มีหลักการและเหตุผลหลักคือ การเยียวยาค่าตอบแทนให้ผู้ผลิตพืชอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิมในพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งอาจสูญเสียรายได้ เพราะการวางแผนกำหนดราคาพืชอื่น ๆ โดยมีการบริหารและควบคุมการจ่ายค่าตอบแทนตามโครงการทั่วไป (General Scheme) สำหรับผู้ผลิตทุกราย และตามโครงการเชิงเดี่ยว (Simplified Scheme)

การผลิต ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวคือ ความเหมาะสม ตรงวัตถุประสงค์ การยืดหยุ่น อย่างจำเป็น ซึ่งแต่ละภูมิภาคนี้ต้องไม่ข้ามเขตซึ่งกันและกันตามมาตรา 2 ข้อ 2

(6) สำหรับการผลิตในแต่ละภูมิภาคนั้น ประเทศสมาชิกต้องให้ รายละเอียดของพื้นที่และผลผลิตของธัญพืช, พืชน้ำมัน และพืชให้โปรตีนซึ่งผลิตใน ภูมิภาคตนในระหว่างช่วง 5 ปี ซึ่งผลผลิตธัญพืชและพืชน้ำมันจะถูกแยกคำนวณสำหรับ แต่ละภูมิภาค ตามมาตรา 3 ข้อ 2

(7) ประเทศสมาชิกต้องยื่นแผนงานแต่ละภูมิภาคต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งข้อมูลสนับสนุนทั้งหมด เพื่อตั้งระบบสนับสนุนสำหรับผู้ผลิตถั่วเหลือง เมล็ด เรพ และเมล็ด Colza และเมล็ดดอกทานตะวัน ตามมาตรา 3 ข้อ 3

(8) มาตรา 5 กำหนดการจ่ายค่าตอบแทนสำหรับพืชน้ำมันซึ่งจะ คำนวณตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยแต่ละประเทศสมาชิกจะกำหนดพื้นที่ดินบน พื้นฐานของเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสม เช่นกรณีผลผลิตพืชน้ำมันโดยเฉลี่ยสำหรับ ระดับชุมชน คณะกรรมการกำหนดไว้ที่ 2.36 ตันต่อเฮกเตอร์ เป็นต้น

(9) ตามมาตรา 7 บัญญัติเกี่ยวกับประเทศสมาชิกต้องกำหนด มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ซึ่งที่ดินที่ถูกจับจองแล้วอาจถูกใช้เพื่อเป็น วัตถุประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมในการผลิตระดับชุมชนซึ่งไม่ใช่เพื่อการบริโภคของมนุษย์ หรือสัตว์

(10) มาตรา 7 ข้อย่อย 6 บัญญัติว่า ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่าง ประเทศกำหนดให้เกษตรกรซึ่งจับจองพื้นที่ทำกินแล้วปริมาณการเลี้ยงสัตว์ลดลง ซึ่ง หากเกษตรกรดังกล่าวอาจโอนสิทธิการจับจองทำกินนั้น ไปยังเกษตรกรรายอื่น ได้แต่ ต้องภายในประเทศซึ่งเป็นสมาชิคนั้น ๆ โดยการโอนดังกล่าวหากมีการโอนไปยังพื้นที่ที่มีผลผลิตที่แตกต่างกัน พื้นที่ที่ถูกจับจองนั้นต้องถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกัน โดยการ โอนสิทธิหน้าที่เช่นนั้นต้องปฏิบัติตามกฎทั่วไปของการจับจองพื้นที่แบบไม่หมุนเวียน (Non-rotational Set-aside) เว้นแต่จะบัญญัติให้หมุนเวียนการถือครองโดยกำหนดความ รับผิดชอบไว้เฉพาะ ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกอาจกำหนดให้การ โอนสิทธิเช่นนั้นเฉพาะ ภายในภูมิภาคเดียวกันภายใต้ประเภทที่กำหนดไว้ตามมาตรา 2 (2)

(11) สำหรับผู้ผลิตขนาดเล็ก มาตรา 8 กำหนดให้บังคับใช้เรื่องการจ่ายค่าตอบแทนภายใต้แผนโครงการแบบง่าย (The Simplified Scheme) และกำหนดขนาดของผู้ผลิตรายเล็ก คือไม่มีขนาดผลผลิตธัญพืชใหญ่เกินกว่า 92 ตัน

(12) ความช่วยเหลือด้านการเงินล่วงหน้า มาตรา 11 บัญญัติให้ผู้ผลิตพืชน้ำมัน ได้รับเงินค่าตอบแทนล่วงหน้าจำนวนไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนที่ภูมิภาคนั้นอ้างอิงตามแผนโครงการ (The Projected Regional Reference Amount) โดยต้องมีการกำหนดคุณสมบัติในการตรวจสอบการให้เงินล่วงหน้าดังกล่าว เช่นการเสนอแผนการทำเกษตรกรรม การเริ่มหว่านเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น เพื่อทราบพื้นที่ที่จะถือครองสำหรับปลูกพืชน้ำมัน ทั้งนี้ คณะกรรมการตามกฎหมายนี้ต้องกำหนดตารางอัตราการจ่ายในระดับภูมิภาค

2.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลเป็นผู้ผลิตน้ำมันไบโอดีเซลเพื่อส่งออกเป็นอันดับหนึ่งของโลก ดังนั้น การศึกษากฎหมายของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิลเกี่ยวกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซลและการควบคุมดูแลมาตรฐานและการจำหน่ายของผู้ประกอบการ เพื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยจึงเป็นประโยชน์กับธุรกิจผลิตน้ำมันไบโอดีเซลระดับชุมชนของประเทศไทยอย่างยิ่ง โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่

กฎหมายการกำหนดสัดส่วนการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล

หน่วยงาน Agência Nacional do Petróleo, Gás Natural e Biocombustíveis (ANP) แปลเป็นภาษาอังกฤษคือ The National Petroleum Agency, Nature Gas and Biodiesels ถูกตั้งขึ้นมาเพื่อมีหน้าที่จัดการและพัฒนาน้ำมันเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ซึ่ง ANP อาศัยอำนาจตามกฎหมายด้านพลังงานออกเป็นมติของคณะกรรมการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม อันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรที่นำกลับมาใช้ใหม่ ทั้งนี้ก็นำมาใช้ผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมติของคณะกรรมการดังกล่าวได้แก่

2.2.1 National Agency of Petroleum, Natural Gas And Biofuels ANP

Resolution No. 18, 22.6.2007-25.6.2007 DOU

มติคณะกรรมการฉบับนี้มุ่งกำหนดอำนาจของ ANP เพื่อการทดลองใช้ไบโอดีเซลบริสุทธิ์ (B100) และไบโอดีเซลที่ใช้ผสมกับน้ำมันดีเซล ซึ่งอยู่ในระดับที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้ โดยเลือกจะบังคับใช้ในชุมชนที่มีการบริโภคน้ำมันไบโอดีเซลมากกว่า 10,000 ลิตรต่อเดือน ซึ่ง ANP อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติกฎหมาย 9,478 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2540 และมติของคณะกรรมการ ลำดับ 346 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2550 วัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้ผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยต้องผ่านการตรวจสอบมาตรฐานตามพระราชกฤษฎีกา ลำดับที่ 5448/2005 ดังนั้น การพิจารณามาตรฐานจำเป็นต้องกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับหน่วยงานที่ทดลองใช้ไบโอดีเซลและการผสมมันกับน้ำมันดีเซลทั่วไปในระดับที่แตกต่างจากกฎหมายปัจจุบันกำหนดไว้ โดยมีข้อกำหนดที่สำคัญตามมตินี้ ได้แก่

1) มาตรา 1 กำหนดการใช้ไบโอดีเซล, บี 100 และการผสมมันกับน้ำมันดีเซล โดยมีเจตนาเพื่อการทดลองใช้ที่สำคัญ แต่มีเงื่อนไขว่าชุมชนนั้น ๆ ต้องมีการบริโภคเกินกว่า 10,000 ลิตรต่อเดือน ซึ่งจะถูกคำนวณจากจำนวนทั้งหมดของน้ำมันที่ถูกใช้ ซึ่งมีขั้นตอนกำหนดไว้ในตารางการทดลองใช้

การยกเว้นการขออนุญาตสำหรับช่วงการทดลองใช้นี้ ไม่เป็นการปลดปล่อยความรับผิดชอบของผู้ใช้และเจ้าของเครื่องจักรสำหรับการใช้และเกิดความเสียหายขึ้นได้

2) มาตรา 2 วัตถุประสงค์หลักของมตินี้ คือการทดลองใช้ไบโอดีเซล บี 100 หรือผสมกับน้ำมันดีเซลทั่วไป ซึ่งกำหนดไว้แตกต่างจากที่กฎหมายเคยกำหนดไว้เพื่อใช้ทดแทนน้ำมันเชื้อเพลิงที่มีอยู่ตามที่ ANP กำหนด

3) มาตรา 3 บัญญัติเกี่ยวกับรายการของคำร้องตามมติคณะกรรมการฉบับนี้ โดยยื่นผ่าน ANP โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดผู้ใช้ และประเภทของน้ำมันเชื้อเพลิง ตามเอกสารดังนี้

(1) เอกสารทั่วไป ซึ่งลงนามโดยผู้ยื่นคำร้อง ซึ่งมีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ ข้อมูลการบริโภครายเดือนที่คาดไว้ ยานพาหนะ ลักษณะเฉพาะของตัวถังรถ หรือเครื่องจักรที่ถูกใช้ และเพื่อการทดลองใช้ในครั้งนี้

(2) รายงานของลักษณะน้ำมันไบโอดีเซล, บี 100, ซึ่งใช้ทั้งกรณีบริสุทธิ์ และผสมกับน้ำมันดีเซล ตามที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ ประกอบกับการลงนามรับรองโดยช่างเทคนิคว่ามีความเหมาะสมพอ

(3) การยอมรับหรืออนุมัติจากหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมจากการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

(4) เอกสารซึ่งประกอบด้วยแผนการทดลองใช้ และตารางระยะเวลาการดำเนินการให้เสร็จสิ้น

(5) คำยืนยันเพื่อการรับผิดชอบจากการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ตามที่ระบุในเอกสารแนบ I และ II โดยมีการลงนามของผู้ยื่นคำร้อง และเจ้าของยานพาหนะ หรือเครื่องจักรซึ่งดำเนินการผลิต

(6) เอกสารแสดงความมีอำนาจดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งจะสนับสนุนความรับผิดชอบในนามของหน่วยงานของผู้ยื่นคำร้อง

(7) เอกสารแจ้งชื่อผู้ผลิตวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซล หรือ บี 100 (ถ้ามี) เอกสารตามข้อ 3 นั้น ไม่จำเป็นต้องยื่นหากว่าหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมได้ประกาศรับประกันไว้แล้ว

หากเป็นกรณีที่มีผู้บริโภคเกินกว่า 50,000 ลิตร ต่อเดือนจะต้องมีการยื่นเอกสารเพิ่มเติม ได้แก่ รายงานผลกระทบจากสารที่ปล่อยออกมา สมรรถนะ และความทนทานของเครื่องยนต์ที่ใช้ทดลอง รวมทั้งสำเนาของสัญญาที่ทำกับบริษัทหรือสถาบันซึ่งรับผิดชอบในการตรวจสอบการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงนั้น และรายงานผลลัพธ์ประกอบ

อย่างไรก็ตาม ANP อาจยกเว้นการยื่นเอกสารบางฉบับตามวรรคแรก ซึ่งมันเป็นผลที่เกิดจากการทดลองที่ยังไม่ได้ข้อสรุป

4) ตามมาตรา 4 หน่วยงานตามมตินี้ต้องยื่นรายงานต่อ ANP ทุก 2 ปี โดยต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยดังนี้

(1) รายละเอียดการบริโภค และประวัติการบำรุงรักษา ในกรณีที่มีการบริโภคซึ่งน้อยกว่า 50,000 ลิตรต่อเดือน

(2) สำหรับกรณีการบริโภคเกินกว่า 50,000 ลิตรต่อเดือน ต้องมี

(3) คุณลักษณะของน้ำมันเชื้อเพลิง ผลจากการบริโภค สมรรถนะ และการปล่อยสารออกมาของน้ำมันเชื้อเพลิงในหลากหลายเงื่อนไขในการใช้ โดยนำผลการทดลองใช้มาเปรียบเทียบกับน้ำมันเชื้อเพลิงทั่วไป

(4) ความคิดเห็นจากหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการทดลองใช้

5) ส่วนมาตรา 5 ระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตคือ 1 ปี และอาจขยายระยะเวลาได้ โดยเริ่มนับแต่วันที่ประกาศผลิตภัณฑ์เป็นครั้งแรกในราชกิจจานุเบกษาของ สหภาพ

6) ตามมาตรา 7 หาก ANP เห็นสมควรอาจกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบ คุณภาพทางเทคนิคซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยตรงของ ANP เพื่อสอดคล้องกับสัญญาที่มีอยู่และองค์กรที่มีความสามารถพอตามขบวนการสำหรับการตรวจสอบผลกระทบด้าน คุณภาพและความไว้วางใจต่อการดำเนินการตามมติที่กำหนด

7) บทลงโทษ ตามมาตรา 11 ข้อกำหนดใดที่ไม่เป็นไปตามมตินี้ ผู้กระทำผิดต้องได้รับบทลงโทษตามกฎหมายลำดับที่ 9847 เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมาย ลำดับที่ 11097 เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2548 ซึ่งมีโทษทั้งแพ่งและอาญา

2.2.2 National Agency of Petroleum, Natural Gas and Biofuels ANP

Resolution No. 2, 29.1.2008-30.1.2008 DOU

มติ ANP ฉบับนี้อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติกฎหมายลำดับที่ 9,478 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2540 และมติคณะกรรมการลำดับที่ 45 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2551 ซึ่งมุ่งให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ โดยใช้เชื้อเพลิงใหม่เพื่อผสมกับน้ำมันเชื้อเพลิงจากใต้ดิน เป็นเหตุให้จำเป็นต้องจัดตั้งกฎเกณฑ์สำหรับผู้ได้ผลประโยชน์ร่วมกันจากการใช้ไบโอดีเซลและผสมมันกับน้ำมันดีเซลทั่วไป ซึ่ง

แตกต่างจากที่กฎหมายเคยกำหนดไว้ ซึ่งอาจสรุปได้เป็นมาตราที่เกี่ยวข้องกับการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของมตินี้ตามมาตรา 2 คือ เพื่อการใช้โดยเฉพาะ หมายถึง การใช้เพื่อการทดลองซึ่งมิใช่การปฏิบัติตามมติของ ANP ลำดับที่ 18 เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 หรือเพื่อกำหนดให้แทนที่น้ำมันดีเซลด้วยน้ำมันไบโอดีเซลซึ่งนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตจากการลงทะเบียนไว้ของรถโดยสารหรือเครื่องจักร

2) การยื่นคำขอ ตามมาตรา 3 การยื่นคำขอต้องยื่นต่อ ANP ซึ่งต้องประกอบด้วยข้อมูลของผู้ใช้ทั่วไป และชนิดของเชื้อเพลิงที่ใช้ ดังนี้

(1) เอกสารทั่วไปซึ่งลงนามโดยผู้ยื่นคำร้อง ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดของผลิตภัณฑ์ การประมาณการบริโภครายเดือน รถโดยสารหรือเครื่องจักรอุตสาหกรรม รวมถึงลักษณะที่เหมาะสมซึ่ง ANP กำหนด ทั้งนี้ ในกรณีรถที่ใช้ขับบนถนนการกำหนดลักษณะควรรระบุรุ่นและจำนวนของแม่พิมพ์โลหะหรือโครงสร้างตัวรถ

(2) การอนุญาตหรือเอกสารรับรองการใช้ผลิตภัณฑ์ บอกลักษณะ และการสละหน้าที่เช่นนั้นจากหน่วยงานสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

(3) เนื้อหาของความรับผิดชอบจากการใช้ผลิตภัณฑ์ตามที่ระบุไว้ในเอกสารแนบ 1 ซึ่งลงนามโดยผู้ยื่นคำร้องและเจ้าของยานพาหนะหรือเครื่องจักรซึ่งใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

(4) เอกสารที่ประกอบเพื่อพิสูจน์อำนาจลงนามตามกฎหมายของเอกสารตามข้อ 1 และ 3

เหล่านี้คือข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับการพิจารณาเพื่อให้สิทธิที่จะยื่นรายงานของ ANP เกี่ยวกับการทดลองใช้ตาม มติของ ANP ลำดับที่ 18 เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2550 หรือกฎระเบียบอื่นที่จะมาบังคับใช้แทน

3) การสั่งซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงต้องได้รับอนุญาต ดังนี้

(1) เป็นผู้ผลิตไบโอดีเซล โรงกลั่น หรือเป็นผู้จัดจำหน่าย ที่ได้รับอนุญาตจาก ANP ในกรณีของ B 100

(2) โรงกลั่น ผู้จัดจำหน่าย หรือผู้ขายรายย่อยในระบบขนส่งซึ่งได้รับอนุญาตโดย ANP ในกรณีที่มีการผสมตามสูตรในการสั่งซื้อภายหลัง และในกรณีการร้องขอของการผสมของน้ำมันดีเซลและไบโอดีเซล

4) การรายงานผล ตามมาตรา 4 ผู้ยื่นคำร้องตามมตินี้ต้องส่งรายงานให้ ANP ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยรายละเอียดผู้บริโภครายชื่อและการดูแลรักษา ซึ่งรายงานดังกล่าวนี้จะต้องยื่นทุก ๆ 6 เดือนจากวันที่มีการโฆษณาการอนุญาต

2.3 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีการพัฒนาและวิจัยพันธุ์ปาล์มน้ำมันเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลมาช้านาน ตัวอย่างเช่น องค์กรพัฒนาที่ดินของมาเลเซีย (Malaysia's Land Development Authority FELDA) ดำเนินการร่วมทุนกับบริษัทในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เพื่อนำที่ดินกว่า 75,000-250,000 เอเคอร์ มาเพื่อเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในบริเวณผืนป่าดิบชื้นแห่งอเมซอน⁶ เพื่อศึกษาและพัฒนาการผลิตและจัดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบผลิตไบโอดีเซล โดยกฎหมายที่ควบคุมเรื่องนี้คือ พระราชบัญญัติคณะกรรมการปาล์มน้ำมันแห่งประเทศมาเลเซีย พ.ศ. 2541 (Malaysian Palm Oil Board Act 1998) และโดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา 78 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการดังกล่าวออกระเบียบเพื่อควบคุมเกี่ยวกับการผลิตและดำเนินการเกี่ยวกับผลผลิตปาล์มน้ำมัน⁷ ซึ่งมีสาระสำคัญตามกฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกิจผลิตไบโอดีเซลของประเทศมาเลเซีย ดังนี้

⁶Mongabay.com, **Malaysian Palm Oil Targets the Amazon** [Online], available URL: <http://news.mongabay.com/2009/0325-felda.html>, 2011 (April, 22).

⁷Malaysian Palm Oil Board, **Malaysian Palm Oil Board Act 1998** [Online], available URL: http://www.mpob.gov.my/index.php?option=com_content&view=article&id=512%3Aachievements&catid=129%3Alaw-a-legislation&lang=en, 2011 (April, 22).

2.3.1 Malaysian Palm Oil Board (Quality) Regulations 2005

ระเบียบนี้อาจเรียกว่าระเบียบคณะกรรมการปาล์มน้ำมันของมาเลเซีย ว่าด้วยคุณภาพ ค.ศ. 2005 (พ.ศ. 2548) โดยเริ่มบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2006 (พ.ศ. 2549) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- 1) นิยาม “ผลผลิตปาล์มน้ำมันเพื่อการผสม” (Blended Oil Palm Product) หมายความว่าปาล์มน้ำมันซึ่งผลิตจากกระบวนการผสมกันโดยการใส่รวมกัน หรือการประกอบกันใหม่ด้วยผลผลิตที่แตกต่างกันตามบทนิยามในข้อ 2
- 2) นิยาม “คุณภาพ” หมายความว่า การกระทำทุกอย่าง ซึ่งคุณลักษณะ รูปลักษณะ มาตรฐาน และ คุณสมบัติอื่น ๆ ของผลิตภัณฑ์ และบริการที่ถูกบัญญัติไว้เท่าที่จำเป็น
- 3) กรรมการตามกฎหมายนี้อาจพิจารณามาตรฐานด้านคุณภาพของทุกอุตสาหกรรมการผลิตปาล์มน้ำมัน จาก การผลิตและจัดการในวัตถุดิบจากปาล์มน้ำมัน การวิจัยทางการเกษตรในที่ดินขนาดเล็ก ระดับของผลปาล์มน้ำมัน การแปรรูปผลปาล์ม น้ำมัน และกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ตามข้อ 3 กำหนดไว้
- 4) การรับรองโดยออกเป็น ใบประกาศอนุญาตด้านคุณภาพปาล์มน้ำมัน (Quality Declaration) แบ่งการควบคุมได้เป็น 3 ส่วนหลัก ๆ คือ
 - (1) กำหนดคุณภาพสำหรับการส่งออก ตามข้อ 4 โดยกำหนดรูปแบบการอนุญาตไว้ตาม แบบฟอร์ม MPOB Q1 ในบัญชีแนบท้าย 2
 - (2) กำหนดคุณภาพสำหรับการขนส่งภายในประเทศโดยกำหนดรูปแบบการอนุญาตไว้ตาม แบบฟอร์ม MPOB Q2 ในบัญชีแนบท้าย 3
 - (3) กำหนดคุณภาพสำหรับการนำเข้า โดยกำหนดรูปแบบการอนุญาตไว้ตาม แบบฟอร์ม MPOB Q3 ในบัญชีแนบท้าย 4

โดยทั้งสามคุณภาพนั้นกำหนดระยะเวลาในการบังคับใช้ใบประกาศ อนุญาตดังกล่าว พร้อมทั้งกำหนดโทษอาญา ในกรณีที่ฝ่าฝืน หรือดำเนินการขัดกับ ข้อกำหนดด้านคุณภาพดังกล่าว เช่น ปรับไม่เกิน 200,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

2) กำหนดการอนุญาตให้ขายและขนส่งปาล์มน้ำมันภายใน ประเทศ มาเลเซียได้ก็ต่อเมื่อมีรายละเอียดตามเอกสารที่ระเบียบนี้กำหนดไว้ ซึ่งหากฝ่าฝืนก็มี โทษทางอาญาเช่นกัน ตามข้อ 8 กำหนด

2.3.2 Malaysian Palm Oil Board (Licensing) Regulations 2005

ระเบียบนี้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับปาล์มน้ำมัน ซึ่งต้องขอใบอนุญาต จึงสามารถดำเนินการใด ๆ ได้ ซึ่งเป็นระเบียบที่ออกมาพร้อมและ สอดคล้องกับระเบียบด้านการควบคุมคุณภาพซึ่งกล่าวไว้ข้างต้นนี้ ดังนั้น ระเบียบนี้จึงมี สาระสำคัญที่เกี่ยวกับการผลิตไบโอดีเซล ดังนี้

1) นิยามตามข้อ 2 คำว่า “Licensed Activities” หมายความว่า ถึง กิจการ ใด ๆ ตาม ข้อ 5 (1) ตั้งแต่ (a) ถึง (i) ซึ่งถูกกำหนดไว้

2) นิยามตามข้อ 2 คำว่า “Oil Palm Seed” หมายความว่า ถึง เมล็ดปาล์ม น้ำมัน และหมายความรวมถึง เมล็ดที่มีการแตกหน่อในระยะที่มีรากงอกและตาออก ออกมาให้เห็นได้

3) นิยามตามข้อ 2 คำว่า “Smallholding” หมายความว่า ถึง (a) ผู้ถือครอง พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ไม่เกิน 40.46 เฮกเตอร์ หรือ (b) ผู้ถือครองพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน รวมกัน ไม่เกิน 40.46 เฮกเตอร์

4) ในหมวดการแบ่งแยกการผลิตปาล์มน้ำมันตามข้อ 4 นั้น กิจการที่ ได้รับใบอนุญาตนั้นอาจถูกให้อุญขาดในรูปแบบกลุ่มคนก็ได้ ตามบัญญัติแนบท้าย 4 ส่วน 2

5) ประเภทของใบอนุญาตนั้นกำหนดไว้ใน ข้อ 5 (1) ซึ่ง โดยหลักแล้ว ห้ามบุคคลใดผลิตหรือขาย หรือทำการใด ๆ โดยปราศจากใบอนุญาต ดังนี้ ใบอนุญาต เพื่อผลิตวัตถุดิบพันธุ์ปาล์มน้ำมัน ใบอนุญาตการขายหรือขนส่ง ใบอนุญาตการซื้อ ใบอนุญาตการเก็บรักษา ใบอนุญาตการแปรรูป ใบอนุญาตการสำรวจและทดสอบ วัตถุดิบ และใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก ทั้งนี้ หากผู้ใดทำการฝ่าฝืน หรือขัดกับ การมีใบอนุญาตตามระเบียบนี้แล้วต้องรับโทษทางอาญาคือ ปรับไม่เกิน 200,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

6) ทั้งนี้ระเบียบยังกำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้น ซึ่งไม่ต้องขอใบอนุญาตตามระเบียบนี้ ได้แก่ กรณีซื้อ ขาย ขนส่ง หรือเก็บปาล์มน้ำมันในรูปแบบหีบห่อ โดยมีน้ำหนักสุทธิไม่เกิน 25 กิโลกรัม ตามข้อ 6 (a) กรณีการเก็บแก่นของปาล์มไว้เพื่อเป็นอาหารสัตว์เลี้ยง ตามข้อ 6 (e) กรณีการทดสอบผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมันนอกเหนือจากวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ตามข้อ 6 (f) หรือกรณีการเก็บผลิตภัณฑ์ปาล์มทางเคมีไว้เพื่อใช้ล้างและไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อขายแก่บุคคลอื่น ตามข้อ 6 (g) เป็นต้น

7) ใบอนุญาตจะอยู่ในรูปแบบฟอร์ม MPOB L1 ตามบัญชีแนบท้าย 8 โดยกำหนดไว้ตามข้อ 12 และกำหนดอายุใบอนุญาตไว้ 1 ปี ตามข้อ 13

8) กรณีต่อใบอนุญาตต้องแจ้งก่อนหมดอายุ 1 เดือน และไม่แจ้งก่อน 3 เดือน หากฝ่าฝืนไม่แจ้งก่อนจะถูกปรับ (Late Fee) ร้อยละ 1 ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาต หรือ 10 ริงกิต แต่ค่าปรับดังกล่าวไม่นำมาใช้กับ Smallholding หรือผู้ที่ถือครองพื้นที่ขนาดเล็ก และให้สิทธิ Smallholding ในกรณีเก็บค่าธรรมเนียมสัญญาหมดอายุ (The Expiry Fee) ต่ำกว่าผู้ขอรายอื่น ๆ รวมทั้งกรณีแจ้งต่ออายุสัญญาช้ากว่า 3 เดือนนับแต่สิ้นสุดอายุใบอนุญาต ผู้ขอแบบ Smallholding ก็ได้รับสิทธิพิเศษที่จะขยายเวลาดังกล่าวเป็น 1 ปี ตาม ข้อ 14 (4) (6) และ (10) ตามลำดับ

9) การโอนใบอนุญาตต่าง ๆ ให้ผู้อื่น กระทำไม่ได้ ตามข้อ 17 หากฝ่าฝืนที่โทษทางอาญา คือปรับไม่ต่ำกว่า 200 แต่ไม่เกิน 50,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

10) กรณีออกใบอนุญาตให้ชั่วคราว ก็สามารถทำได้ หากเข้าเงื่อนไขที่ระเบียบกำหนดตามข้อ 20 และกำหนดอายุใบอนุญาตชั่วคราวไว้ไม่เกิน 6 เดือน

11) กำหนดโทษอาญาไว้อีกหลายกรณี เช่น การฝ่าฝืนเงื่อนไขตามระเบียบนี้ ตามข้อ 21 ฝ่าฝืนการติดใบอนุญาตในสถานที่ประกอบการ ตามข้อ 23 การแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 21 วันนับแต่วันที่เปลี่ยนแปลง ตามข้อ 24 ผู้ใดที่ขโมยผลผลิตปาล์มน้ำมัน ตามข้อ 40 บุคคลที่เจตนาขายหรือส่งออกผลผลิตปาล์มน้ำมันซึ่งบกพร่องตามข้อ 41 หรือผู้ที่โกงการชั่งผลผลิตตามข้อ 42 เป็นต้น

12) คณะกรรมการมีอำนาจที่จะขอเป็นหนังสือให้ผู้เกี่ยวข้องและมี
ความรู้มาช่วยเหลือ และขอเอกสารใด ๆ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน
จากบุคคลทั่วไปและหน่วยงานรัฐ ตามข้อ 44